

CVTI SR začína realizáciu projektu *Podpora národného systému pre popularizáciu výskumu a vývoja*, ktorý je určený predovšetkým mladým ľuďom, širokej verejnosti a vedeckej komunite.

CVTI SR spolu s relevantnými univerzitami a vedeckými inštitúciami v rôznych regiónoch Slovenska a zahraničnými expertmi pripravilo projekt, ktorého cieľom je vybudovanie komplexného navzájom sa dopĺňajúceho národného systému pre popularizáciu výskumu a vývoja.

Hlavnými cieľmi projektu je:

- **Dosiahnuť posilnenie pozitívneho vnímania vedy a techniky verejnosťou**, ktoré je nevyhnutným predpokladom na intenzívnejšiu podporu vedy a jej podielu na celkovom udržateľnom rozvoji našej krajiny;
- **Motivovať dospelujúcu mládež k štúdiu technických vedných odborov** rozhodujúcich pre kľúčové oblasti napr. informačno-komunikačných technológií, automatizácie, robotiky a digitálnych technológií;
- **Intenzívnejšie prepojiť vedu s praxou**, podporiť komercializáciu výsledkov výskumu a vývoja a ich zúžitkovanie v hospodárskej a spoločenskej praxi.

Projekt nadväzuje na predošlé programové obdobie a jeho aktivity. V rámci projektu *Popularizácia vedy a techniky na Slovensku*, ktorý bol realizovaný v predošlom programovom období, CVTI SR položilo základy budúcej národnej popularizačnej siete vytvorením bližšej spolupráce s univerzitami a Slovenskou akadémiou vied. V aktuálnom projekte bude dobudovaná kompletná sieť pre popularizáciu vedy a techniky na Slovensku. Zriadením školiaceho strediska v pilotnom zážitkovom centre vedy a otvorením jedného veľkého a dvoch menších centier vedy v regiónoch sa zabezpečí vybudovanie nielen virtuálnej siete popularizácie, ale aj stabilných bodov, ktoré budú verejnosti predstavovať výsledky výskumu a vývoja na Slovensku a budú koordinovane popularizovať vedu a techniku ako takú. Ďalšou podporou a rozvojom zriadených popularizačných webových stránok a sociálnych sietí sa zabezpečí dôsledná informovanosť verejnosti o realizácii popularizačných aktivít i výsledkov vedy a výskumu na Slovensku.

Na Slovensku v mimo bratislavských regiónoch absentujú centrá vedy, ktoré by prinášali vedomosti o vede a technike s možnosťou získania praktických skúseností priamo mladým ľuďom zážitkovou formou a motivovali ich tým k vedeckej kariére. Rozširovaním zavedených i realizáciou nových podujatí a aktivít vo vybraných regiónoch Slovenska, prostredníctvom siete popularizačných centier sa zabezpečí rovnomerný prístup cieľových skupín projektu k týmto aktivitám, čím sa zvýši účinnosť prijatých nástrojov a naplnia ciele projektu.

V zahraničí je takáto forma podpory vedy bežná a spravidla každá krajina má viacero centier vedy rozmiestnených v jednotlivých regiónoch. Len v susednej Českej republike bolo zo štrukturálnych fondov v predchádzajúcom programovom období alokovaných v prepočte okolo 93 mil. Eur a vybudovaných bolo 6 centier zameraných na popularizáciu a propagáciu vedy zážitkovým spôsobom. Prax v Českej republike však ukázala nutnosť koordinácie centier vedy na národnej úrovni a pre tento účel vznikla [Česká asociace science center](#). CVTI SR buduje na týchto skúsenostiach a plánuje už od začiatku vybudovať vzájomne prepojenú a koordinovanú sieť centier vedy. Inšpiráciou pre zriadenie ďalších centier vedy vo vybraných lokalitách Slovenska (Nitra, Žilina, Košice) boli aj ďalšie zahraničné centrá vedy, ako napríklad Experimentarium v Kodani, Technopolis vo flámskom Mechelene, fínska Heureka, francúzske Cité des Sciences v Paríži či poľský Copernicus. V predchádzajúcom programovom období CVTI SR vybudovalo z prostriedkov operačného programu Výskum a vývoj pilotné [Zážitkové centrum vedy Aurelium v Bratislave](#), ktoré návštevníkom ponúka zážitok a popularizuje vedu prostredníctvom vedeckých poznatkov skrytých v interaktívnych a atraktívnych experimentoch. Osvedčený koncept, v rámci ktorého mladí ľudia, ale aj širšia verejnosť, môžu neformálnymi metódami získavať nové vedomosti a pozitívny vzťah k vede a výskumu viedol k rozhodnutiu preniesť ho aj do ďalších regiónov. Sieť centier vedy bude rozšírená o ďalšie tri zážitkové centrá vedy – jedno veľké v Nitre a dve menšie v Žiline a v Košiciach.

Myšlienka na realizáciu zážitkového centra vedy v Nitre vznikla zo spoločného záujmu partnerských vedecko-výskumných inštitúcií CVTI SR v Nitre, konkrétne Archeologického ústavu SAV, Univerzity Konštantína filozofa a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity. Centrum vedy bude umiestnené v atraktívnom priestore areálu kasární na Martinskom vrchu pod Zoborom, kde je cieľom všetkých zúčastnených inštitúcií vytvoriť inšpiratívne miesto na oddych a zábavu, ktoré by slúžilo primárne študentom stredných a vysokých škôl, ale aj širšej verejnosti. Pre účely projektu si CVTI SR dalo vypracovať architektonickú štúdiu Centra vedy, ktorej súčasťou je aj detailná kalkulácia rozpočtu na realizáciu stavby.

Vybudovanie koordinovanej siete centier vedy určených pre slovenskú mládež a verejnosť je len jednou časťou komplexného projektu zameraného na vytvorenie popularizačnej siete. Do polovice roka 2023 má CVTI SR pripravený plán realizácie a podpory množstva podujatí v regiónoch, kde sa zatiaľ koná len pomerne málo aktivít zameraných na popularizáciu vedy. Medzi obľúbené formáty patria napríklad prednášky s vedcami na rôzne aktuálne témy počas vedeckých kaviarní určených pre verejnosť alebo vedeckých cukrární určených pre mládež a učiteľov. V rámci projektu budú tiež vytvorené desiatky výstupov vo forme článkov, publikácií a cielených vedeckých podujatí, ktoré priblížia verejnosti výsledky práce aj samotné výnimočné osobnosti vedcov pracujúcich na Slovensku. Všetky aktuálne informácie budú tiež dostupné na zmodernizovanom portáli Veda na dosah, ktorého obsah bude prekladaný aj do anglického jazyka.

Projektový návrh je komplexným materiálom, ktorý obsahuje v samostatných prílohách relevantné informácie k projektu v požadovanej štruktúre a rozsahu. Každá jedna položka rozpočtu týkajúca sa realizácie stavebných činností, nákupu tovaru alebo služieb bola kalkulovaná na základe prieskumu trhu z minimálne troch ponúk dodávateľov, alebo vyčíslená na základe kvalifikovaného odhadu nezávislého experta. Kontrolu účinnosti, hospodárnosti a efektivity, ako aj kontrolu správnosti relevantných finančných dokladov bude vykonávať Riadiaci orgán pri každej rozpočtovej položke pred jej úhradou aj po nej. CVTI SR chce využiť finančné prostriedky projektu transparentne, hospodárne, ale najmä efektívne a aj týmto projektom chce dokázať, že aj napriek komplikovaným administratívnym nárokom štrukturálnych fondov je možné zrealizovať aktivity s významným dopadom pre vedu, výskum a spoločnosť.

Európska komisia odsúhlasila presne stanovené kvantitatívne merateľné ukazovatele, pomocou ktorých budú ľudia v projektovom tíme schopní vyhodnocovať dopady projektu. Okrem toho však plánujeme spracovať štyri analýzy založené na prieskumoch verejnej mienky, a to na začiatku, v strede a na konci projektu. Hlavným dôvodom je záujem a potreba priebežne sledovať vývoj názorov mladých ľudí a verejnosti v oblasti vnímania vedy a výskumu za účelom zvyšovania kvality realizácie projektu, ktorý má cielene slúžiť mladým ľuďom, verejnosti aj samotným vedeckým pracovníkom na Slovensku. Zároveň budú jednotlivé činnosti počas celého projektu realizované v súčinnosti s Riadiacou radou projektu, ktorej členovia sú významné vedecké osobnosti z univerzít a SAV. Na projekte pracuje tím nadšených ľudí, ktorí veria, že je možné efektívne podporovať vedu na Slovensku popularizačnými aktivitami.

Strategický prístup v činnostiach zameraných na zmenu vnímania vedy ako neoddeliteľnej súčasť spoločnosti je nevyhnutná pre zabezpečenie hospodárskeho a ekonomického rastu krajiny, ako aj zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja založeného na poznatkoch. Tento projekt je významným míľnikom na ceste za skvalitnením vedy na Slovensku vytvorením priestoru pre vedeckú komunitu pre prezentáciu výsledkov ich práce a budovaním vedomostí a kapacít mladých ľudí s potenciálom stať sa špičkovými vedcami.

Doplňujúce informácie o projekte je možné nájsť aj na [webovej stránke CVTI SR](#)

Investícia do Vašej budúcnosti

